

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden izben egyegy iven. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiado tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-károlyi ház első emeletében, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés főlvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Nádori fölhívás. Miniszteri rendeletek. Fölvilágosítás a katonai esküformát illetőleg. A kisdobók petíciója. — Vidéki mozgalmak: Hont, Torna, Bereg, Bars, és Esztergamban; Zágráb, Eszék, Muraköz és Bécsben.) Külföld. (Spanyol, Francia, és Olaszország.) Értesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

H a z á m f i a i !

A' miniszteriumnak tegnap kiadott nyilatkozata folytán a' hiv magyar nemzethez én is a' bizodalom néhány szavait intőzem. —

Itt a' pillanat, megmatatunk: hogy habár távolságra nézve meszszebb van is urunk királyunktólünk, szívünkhoz mégis változatlanul közel maradt. Itt a' pillanat, hol tetteg bebizonyíthatjuk, hogy koronás királyunk iránti hűségünk tántoríthatatlan.

Szerencsésnek tartom magam, ez időben életeken állhatni, magamat tiéteknek vallhatni; mert meggyőződésem: hogy a' veszély napjaiban a' magyar legerősebb támasza 's ez is leendő a' fejedelemnek és az uralkodó háznak, mellynek századok óta, jó 's balszerencse közt, hive volt.

Az aligmult országgyűlés nagyszerű erdevényei országszerte elterjedtek; 's én ezen körülmények közt még inkább felhiva érzem magam azon hatalomnál fogva, mellyet ő felsége bizodalma a' legújabb törvény által, reám, mint teljeshatalmu királyi helytartóra ruházott, hazánk ügyeit erős kezekkel igazgatni.

'S azért, hadd birjam azon bizodalmat, mellyet az ország, noha még csak rövid működése ideje alatt, irántam minden alkalommal tanusított, ezen nehéz időben kétszerezesen is; — hadd birja ezt velem együtt a' miniszterium, mellyel fen fogjuk tartani törvényes szabadságunkat és ez által ő felségének sértetlenül az országot.

'S bármennyi oldalról törjön felénk a' vész, a' szeretett koronás királyunk és szabad alkotmányunkhoz hív magyar nemzetnek lesz szentelve minden erőm. — 'S az isten, ki megvédte a' magyart eddig, velünk lesz ezentul is.

Budapest, május 20án 1848.

István, nádor kir. helytartó s. k.

Magyarország miniszterelnöke a' szabadszékely székekhez és székelyhatárvizredekhez.

Nemes székely nemzet, tisztelt polgártársaim!

Évezredet fölülmuló idő kapcsolta a' székely és magyar nemzetnek egy törzsről szakadott sarjadékát egybe; érdekünk, jó és balszerencsénk, hajdan óta mindenkor egy volt. Némelly politikai hibás nézetek, talán saját botlásunkis, — bennünket egymástól egy időre különszakasztának ugyan, da a' testvéri szeretet atyafiság és rokonszeny kapcsát mindamellelt megingatni semmi vihar, semmi ellenmüködés mindedig képes nem vala.

A' Magyarhon, magyar nemzet fölött tornyosodó fergeleg aggasztó veszéllyel fenyeget; minden órán kitörésre hajlik. A' vész harangja megkondult. Némelly idegen nemzetiségek megirgylék a' békes nyugalmat, mellyet Árpád nemzete a' Duna 's Tisza partjain századok óta élvezett.

Tisztelt polgártársaim! Bár a' két testvérhonnak tetteleges egyesülése, mellyet legforróbb vágyunként öröklénk őseinktől, mindedig meg nem történt is, elvileg azonban elfogadva, kegyelmes urunk királyunk változhatlan szavával szentesítve van. — Ezért, mint Magyarországnak első független miniszterelnöke 's ideiglenes hadminisztere, bizva a' viléz székely nemzetnek világszerte elismert rendületlen harcziaságában 's magyar testvérei iránti ingadozatlan szeretetében, hivatalos tisztelnél fogva saját felelősségem alatt, sietek önöket fölszólítani, hogy miként erről az erdélyi főhadi kormányzót mai nap már értesítettem, addig is, mig e' rendeletemre felséges urunk királyunk jóváhagyását pótlólagosan megnyerném, e' levelem jövetelével tüstint Magyarországra, a' Szeged tájkára telepítendő elhatározott 12,000 fegyveres katonaságból állandó táborba siessenek, hol, valamint az átkelő helyeken is, illető élelmökről 's fogadtatásukról már kellőleg gondoskodva van.

Ügyünk közös, a' koczka egyiránt fordul mind a' két testvér-nemzetnek, ne hagyják önk hazafiai meleg szavamat hidegen 's részvétlenül elhangzani.

Pesten, május 19kén 1848.

Gr. Batthyány Lajos.

A' miniszterelnök a' külügyminiszternek.

A' prágai szláv választvány által kiadott felszólítás, melly szerint minden a' birodalomban lakó szláv népességek küldöttei, egy, május 31én Prágában tartandó összejövetelre szólíttassanak fel, annyival inkább magára vonta a' miniszterium figyelmét, minthogy e' felszólítás a' hazánkban lakó szlávokhoz is intőzetett, 's félhető, hogy ha ezen összejövetel azon alakban létesülne, mellyben az ezélotzatott, ez által az ország némelly részeiben mutatkozó panszlavisticus izgatás még inkább elősegítették. — A' miniszterium, a' dolgok ezen állásában czélszerűnek tartja oda irányozni törekvéseit: hogy a' Prágában kihirdetett összejövetel, a' mennyire lehet, panszlavisticus jellemét veszve, csak mint a' cseh nemzet tartományi gyűlése létesülhessen. Minthogy pedig ez leginkább ugy érethetik el, ha az említett összejövetelhez szinte meghívott gallicziaiak arra biratnak, hogy a' prágai szláv gyűlésen követeik által meg ne jelenjenek, ez pedig csak akkor remélhető, ha azoknak méltányos kívánatai az ausztriai miniszterium által teljesítetnek; oda utasítatik ezeknek nyomán fömeltősségod:

Hogy a' miniszterium ebéli nézeteit az ausztriai miniszteriummal közölve, kijelentse, miként a' m. miniszterium az összes birodalom, de főkép a' hazanyugalmanak érdekében elkerülhetlenül szükségesnek tartja, hogy a' gallicziaiak által beldolgaik igazgatására nézve követelt önállás és függetlenség — a' mennyiben azt a' birodalomnak egysége engedi, azoknak mentül előbb megadassék; csak azon uton számíthatván arra, hogy a' gallicziaiak kívánataik kivívására más szláv fajjal szövettségben támaszukat keresni nem fogják.

Báró Hrabovszky János tótországi és szerémségi főparancsnoknak.

Miután az 1848: III. cz. ő felségének az országból távollétében, engem, — mint nádort és teljeshatalmu királyi helytartót, a' korona egysége és a' birodalom kapcsának ép-ségben tartása mellett, a' törvény és alkotvány ösvényén gyakorlandó végrehajtó hatalommal felruházott: a' miniszterek meghallgatása után el nem mulasztám, az összes miniszterium alakulása előtt kinevezett b. Jellachich Józsefhez azon parancsot juttatni, miszerint bizonyos határnapig Budán személyesen megjelenni kötelességének ismerje; hogy ugy a' tartományi gyűlés iránt, mellyen báni méltóságába vala igatandó, valamint egyéb viszonyok rendezése iránt is, a' külön érdekek lehető kielégítésére, a' szükséges intézkedések eszközölthessenek.

Báró Jellachich József azonban, ki hivatalába igtatva nincs, sem tisztí esküjét még le nem tette, mellőzve a' törvényes parancsot, nemcsak meg nem jelent, hanem az ország és kapcsolt részek közötti viszonyt az ujabban alkotott törvények által megváltozottaknak, megszakadottaknak nyilvánítván a' hatóságoknak és állodalmi tiszteteknek szigoruan megparancsolá, hogy kivüle senkimástól sem parancsot elfogadni, sem annak engedelmeskedni, sem senkinek hivatalos jelentést tenni nemerészlenek; sőt a' kapcsolt részekben a' rögtönbírósi jogot kihirdetve, ennek körét oly irányban és oly vétségekre is kiterjesztette, mellyek a' rögtönítélőszék elibe sohasem tartozhatnak; mi által felségi jogba vágni merészkedett.

Ő felsége e' tényekről értesülve, azon vallásosság-nál fogva, mellyet a' törvény és alkotvány iránt mindig tanusított, és mellyet hű nemzetének esküvel biztosított, nem késelt nevezett bánnak május 7én kelt sajtókezü legmagasabb leirata tartalmában szigoruan meghagyni, miszerint parancsaimat és a' felelős miniszterek rendeleteit akadéktalanul teljesíteni elengedhetlen kötelességének tekintse.

Ennélfogva folyó évi máj. 10kén kelt rendeletemben az érintett körlevelet, ugy a' rögtönbírósi jogot érvénytelennek és megszüntnek nyilatkozatván meghagytam, hogy mindkettőt azonnal vonja vissza.

Időközben báró Jellachich József, ki beigtatás hiányában törvényes hatóságot vagy báni hatalmat nem is gyakorolhat, — ellenszegülését folytatja, és részint hivatalos, részint hitelt érdemlő tudósítások szerint, törvénytelenéget törvénytelenéggel tetéz.

Tudniillik: Pozsega-, Verőcze- és Szerémmegyékben, mellyek még a' törvényes bánnal is csak föllebbezési és országhatárnyi viszonyban állanak, a' hatósági felsőbbiséget jogosítatlanul megragadta; tisztében maga sem levén megerősítve, mégis Horvátországban főispánokat nevezni és így a' fejedelmi hatalmat elsajátítani merészkedik; a' hivatalnokokat, hatóságokat, és tisztviselőket a' törvény 's helytartói paran-

csok és miniszteri rendeletek iránti engedelmisség alól felmenteni, sőt épen és egyenesen az engedelmesek ellen büntetéseket, szabni bátorokodott; az országos kincstár részleteit letartóztatja; a' hatóságok pénztáraitól, sőt a' korona jövedelmeiről is rendelkezni merészsel; és törvényellenes „ezen bitorlásokat“ Fiume kerületére is kiterjeszteni törekszik.

Minthogy pedig illy cselekvések, a' mennyiben a' helyszinén szerzendő hiteles adatokból és bizonyosságokból valóknak tapasztaltatnának, a' hármaskönyv I. 14. cz. és az 1723: 9. cz. értelmében hűtlenségi bünt foglalnának magokban; ennél fogva:

Önnek, mint királyi biztosnak és melléje segédkirályi biztosképen adott királyi tanácsnok, Zsitvay Józsefnek, rendelem és parancsolom:

1) Ő felsége sajtókezü legmagasabb leiratát, mind azt, mellyben báró Jellachich Józsefnek az irántam, és a' magyar miniszterium iránt engedelmisség meghagyatik, mind azt, minek alapján is a' király nevében teljeshatalmu biztosképen ime küldetik ki, Horvátországban, Pozsega, Verőcze és Szerémmegyékben, ugy a' határvidéken, a' hatóságokban, a' helységekben és illetőleg ezredekben kihirdettetve, minden alkalmas módon a' nép tudomására juttatandja; báró Jellachich József parancsainak teljesítésétől mindenkit eltilt; ellenben ön rendeletei iránt engedelmisségre mindenkit kötelezend. — A' rögtönbírósi jogot hirdettesse ki, a' hatóságokat e' bíróságok tüsténti szabályszeres alakítására, vagy ha az időnyereség ugy kívánja, a' biztosilag alakítottaknak elismerésére sikeresen utasítsa; és ezeket a' koronaegység, a' közrend és béke erőszakos háborítói ellen gyors és szigorú eljárásra felszólítsa.

2) Horvátországban, Szerém-, Verőcze-, Pozsega-megyékben, valamint az illető királyi városokban a' törvényes hatóságokat helyreállítandja, és azokat a' kir. helytartói és miniszteri rendeletek feleletthez alatti teljesítésére és törvényes engedelmisségre kötelezend.

3) A' báró Jellachich József által hivatalokra és tisztségekbe tett kinevezések törvénytelenek, és így érvénytelenek levén, és azoknak jelenképen nyilvánítatván, a' törvényesen választott vagy nevezett tisztviselőket ismét hivatalaikba igtatandja.

4) Mindazokat, kik a' koronaegység és az országos kapcsolat tetteleges felbontásának kísérletében, a' közrend, a' személy- és vagyonbátorság megtámadásában bujtogatás vagy erőszak utján résztvettenek, és vesznek, személyválogatás nélkül a' büntető igazság kezeibe átszolgáltatja.

5) Báró Jellachich Józsefet, ha a' fenforgó és említett súlyos vád iránt a' helyszinén is teljes bizonyosságot szerzett, a' királyi ügyigazgatóság előleges kihallgatása mellett, azonnal hűtlenségi (nota infidelitatis) perbe fogassa, és katonai tisztségétől fölfüggeszse; azon ténny pedig, miszerint a' király és országelleni hűtlensége miatt bünvád alá vétettet, minden polgári és katonai hatóságokkal közölje, olly meghagyással, miszerint ezek közhírré tenni tartozzanak: hogy ki az ő rendeleteit teljesíteni, vagy az én törvényes parancsaimnak az engedelmisséget megtagadni merészelné, mint részes a' hűtlenségben, büntárs gyanánt szinte azon bünvád alá vonatik. Az eljárás eszközölhetése végett, ezennel Eötvös József királyi ügyigazgatót, Fésüs György királyi ügyvédet, és Zerpák Eduárd Horvátországban kir. ügyészt, melléje rendelem.

6) Báró Jellachich József elősorolt merényei által Horvátországban a' közállapot rendkívül meg levén zavarva, — helyreállítására rendkívüli eszközöket és hatalmat is szükséges. Ennélfogva önt apostoli királyunk nevében a' polgári és katonai hatóságnak hathatós, ugyszinte a' báni hivatalt illető minden hatalomnak is ideiglenes gyakorlására feljogosítom, és megbizom.

7) Különösen felhatalmazom: hogy az ország és kapcsolt részeihez tartozó minden örvidékekben, a' téveszmékesábitgatott valamennyi ezredet hathatós nyilatkozványban nyelvök és vallásuk iránt a' törvény értelmében biztosítsa és nyugtassa meg. Hogy továbbá mind azokban, mellyek törvényhozási intézkedést nem igényelnek, u. m. a' szabad költözés, az ipar és kereskedés üzésének, a' tudományok mivelhetésének, az orvonal szolgálat könnyíthetésének és megszorításának, az órnapi díjazásának, a' testi büntetés eltörlésének és az állodalmi közmunka megszüntetésének tárgyában, mindazon engedélyeketteltleg adhassa és nyilváníthassa, mellyek az illetők részéről valóságos jötelemények gyanánt fogadtatnak; és a' határviz vitézeket meggyőzni képesek, miképen a' magyar nemzet eltökélt szándoka: határvizvidéki testvéreit, valamint a' haza többi polgárait, hasonló szere-

tettel ápolni, és szabadságukat, jóllétüket előmozdítani. Mind-
ezt azonban a végek védelmére szükséges katonai szerke-
zetnek, módosítással bár, de kellő fentartása mellett.

Hogy pedig rendeleteimet akadéktalanul végrehajthassa,
azoknak elengedhetlen és állandó fogamatot szerezhesse,
és a törvényes állapotot minden áron visszaállíthassa: pa-
rancsai alá helyezem, s rendelkezésére bízom a kapcsolt
részekben is létező és rendezendő nemzeti őrsereget, az ott
tanyázó katonaságot, és az őrvidekek ezredeit, a kik felszólí-
tásainak a legterhesebb fenyték terhe alatt engedelmesked-
ni tartoznak.

Jelentését az eredményekről időről időre a belügymi-
niszterhez intézendí.

Kelt Budapesten május 14-én 1848 István s. k. nádor
és királyi helytartó. Szemere Bertalan s. k. belügyminiszter.

A pénzügyi miniszter előterjesztésére az állodalmi ja-
vak osztályához titkáru Fekete Lászlót neveztem ki.

Budapest, május 20-án 1848.

István, nádor s. k. helytartó.

Kossuth Lajos, pénzügyminiszter.

Az ó-budai koronai uradalom főtisztjévé Steinbach
Károly neveztetett ki.

Kelt Budapest, május 18. 1848.

Kossuth Lajos, pénzügyminiszter.

Hivatalos értesítés a földmívelés, ipar és
kereskedés miniszteriumától.

A miniszteri tanácsnak f. e. május 18-án hozott ha-
tározatából, a fegyver minden nemének kivételé Magyaror-
szágból s a kapcsolt részekből ideiglenesen felfüggesztetik,
és e' rendelet visszavételéig nemcsak a fegyverek kivételé,
de ezeknek átvitelé is Magyarországon és a hozzákapcsolt
részekben keresztül ezennel tiltatik.

A katonaság számára történendő illeténi szállítások
is, csak a magyarországi hadügyminiszter engedelmével bo-
csáthatók ki az országból és kapcsolt részekből.

A miniszteri tanácsból.

A „Mározius Tizenötödike“ 56d. számában azon hir
foglaltatik: „hogy a miniszterium István nádor ó főhercege-
ségét provisorius királynak kiáltotta ki.“ Nehogy ezen állir
az országban szétterjedvén, nyugtalanságot idézzen elő, a
nevezett hirlap ezen számának lefoglalása elrendeltetett. —
Egyszermind a sajtóvétségekről szóló XVIII. tcz. 19. §. nyo-
mán a miniszteri tanács az igazságügyi minisztert azzal biza-
ta meg, hogy az említett hirlapi közlemény bírói megfenyí-
tése iránt, az említett törvény 10. §-sa értelmében, a' szük-
séges lépéseket tegye meg. (P. H.)

Felvilágosítás az ajánlott esküformát illetőleg.

A budai „Spiegel“ című lap közölve esküformánk el-
sejét, azon kérdést támasztja: miként viselné magát a katoná,
ha például a horvátországi „föllázad“ polgárok ellen ve-
zettetné? — Erre az észjog, és a nemzeteknél megállapított
törvények azt felelik: hogy ha a lázongók a törvényes ha-
talmat elismerni nem akarnák, erővel is fön kell tartani
a törvény iránti tiszteletet. Minden ember, ki polgári tár-
saságban él, addig tarthat igényt a törvények védelmére, mig
magát tetteleg azokon kívül nem helyezé; mihely pedig ez
meg történt, viszsza lép a természeti állapot meztel-
enségibe, hol sorsa fölött erő fog határozni. Ha a Bakony
mélyébe katonaságot küldenék, hogy az ott rejtőző haramia-
csapatot fogja el — senki nem kételkedik, miszerint a rablók
erővel is elfogatnának, habár az elfogás pillanatában semmi
törvényellenest el nem követtek is.

A fegyveres rendőrséget sem kell kifeledniünk, termé-
szetesen olly szerkezetűt, minővel például az angolhoni bír.
Mert ha így organisált rendőrségünk van, ez megfog jeleni
a hely színén, hol törvénysértés van készülében, s a tör-
vényre történt hivatkozás után az ellenszegülők közé lépven,
azok fejét elfogja, őket a törvényeknek átadandó. Ezt teszi
ha husz, ezt teszi ha ezer vagy százezer gyült is össze, hogy
az ország törvényeit lábball tapodják. Ha a tömeg ellensze-
gült, s az elfogatást erőszakkal gátolja — beállott a pillan-
tat, melyben a katonaság, ha a polgári hatóság által kiren-
deltetett, esküje épségben tartása mellett fegyverét használ-
hatja. —

Hogy a király és haza ugy szinte a zászló iránti hűség
— valamint a tisztek iránti engedelmességről az ajánlott
esküformában nem szóltam, ez azért történt, mivel a már szol-
gálatban levő katonaságra vonatkozó ajánlatom. Jövöre ugy
is részletes és gyökeres reformok fognak e' tekintetben szük-
ségképek bekövetkezni. E—i.

Ápril 30-án Ney Ferenc meghívása következtében
összegyűltek a budapesti kisdedovók, s az ó indítványára
a nevelési miniszterhez nyújtandó következő pontokból álló
kérelmet fogadták el egyhangulag:

1. Mondassék ki a hazában létező és létezendő minden
kisdedovó-intézetre nézve, hogy: az ovóda nem iskola,
sem nem pusztá játékhely, hanem valóságos köznevelé-
si intézet. — 2. Az ovó hivatalos czime: ovónevelő,
s mint ilyen a népnevelők közt foglal helyet. — 3. Minden
népnevelő, s így az ovó is, állami tisztül tekintessék. — 4.
A népnevelők ezentul ugy képeztesse, hogy mind a' kis-
dedovási, mind az elemtanodai nevelés elvét értsék, s ezen
elvetek őszhangra olvaszszák a gyakorlat terén. — 5. Ezek
nyomán az ovó-nevelő is több oldalú képzettséggel bírván,
ha a' rendkívül fásztó kisdedovási pályán több éven át be-
csülettel működött, a' kevésbbé fásztó elemi tanításra, vagy
más, az ó képzettségéhez mért állami hivatalra alkalmaztas-
sék. — 6. Ha pedig az ovó-nevelő erőfogyasztó működése
nyomán bármi körben teendő további hivataloskodásra vég-
kép eltehetlenül volna, illendő s legalább megélhetését biz-
tosító nyugdíjra tarthasson számot. — 7. Az óvodák és ele-
mi tanodák czélszerűen versenyege megszűntetésének tek-
intetéből csak 2—6 éves kisdedek vétethessenek föl az óvo-
dába, hol legfőlebb 7 éves korukig maradhassanak; de vi-
szont a' hatodik év előtt az elemi tanodákba semmikép se
vétessenek föl. — 8. Hol óvodát s elemi tanodát külön tar-
tani nem lehet, ott a' két (óvodai és elemi) osztály egy —
mindkét szakban képzett — egyed vezérlete alatt (személyes
tekintetben önálló segéd-nevelőtől gyámolítatva) olvasz-
tassék egybe. — 9. A' kisebb községekben ovó-nevelőnek
is sikeresen működhetvén, az ügy könnyebb terjeszthetése tek-
intetéből óvónöket képző intézet állíttassék. — 10. Minden
ezentul a' hon bármely vidékén alkalmazandó ovó, vagy ovónő
köteles legyen magyarul tudni. — 11. A' már fenálló óvo-
dákat, ha egyes pártfogók vagy egyletek jótékonyága töb-
bé elégséges nem volna fentartásukra, az állam vagy közvet-
lenül, vagy közvetve a' községek által gyámolítsa, hogy el-
ne bukjanak. — 12. Addig is, mig az állam egészen átven-
né a' kisdedovási ügyét, az ujon keletkező intézetek állami
pénztárból segélyeztesse. —

Ezen petitió a' budapesti óvodák közvetlen vezérleltől
s egyéb (másfél száznál több minden rangu és állásu) ügy-
baráttól aláírva a' napokban nyújtatik be a' nevelési mi-
niszter urnak. Adja isten mielőbbi áldását e' kérelemre! —

Vidéki mozgalmak.

Zágrábban, május 15-én a' városháznál nevezetes
közgyűlés tartott. A' városbíró két nádori levelet, a' zágrá-
bi községhez szólót, mutatott be nyilvánítván: hogy azokat
azért nem bontá fel, mert a' bán parancsánál fogva kivüle
senkitől mástól rendeletet elfogadnia nem szabad. Mire hosz-
szasb vita keletkezett a' fölött, fel kell é a' leveleket bontani
avagy nem? s miután oda nyilatkozott a' többség, hogy a' le-
velek felnyitása nem föltételezi tartalmuk megtartását, így
a' bán parancs sem sértetik meg, a' levelek felbontása elha-
tározott. Mind a' két levél latinul a' nádor s belügyi mi-
niszterünk Szemere által volt aláírva.

E' levelek elsejében nádorunk a' bán rendelkezésit al-
kotványostörvényelleneseknek szájtala kihirdetett rögtönbi-
róságot erőnkülönle nyilatkozatja; a' másodikban pedig
mondatik, hogy a' Szerém, Verőcze és Pozsegamegyei s Eszék
városi törekvések a' vagon- és személybátorságot veszé-
lyeztetik, azonkül a' Magyarország s kapcsolt tartományok
köztt száradok óta fenálló testvéri kapcsolattágítására ésszét-
tépésére czéloznak; ez oknál fogva ó fels. megbizta ó fensé-
gét, hogy mindent kövessen el annak megállításul, sőt biztost
küldjön oda, miért is ó fens. kedves kötelességévé tette a'
kapcsolt tartom. nemzetiségét és jogait egész erővel fentar-
tani s a' belügyi-miniszter javaslatára Hrabovszky pétervá-
radi parancsnokot nevezí ki kir. biztosul, kinek a' katonai
határvidekek s rendez katonaság, és nemzetőrség engedelm-
kedni köteleztetnek. —

Már olvasás közben általános ingerültség volt a' te-
remben szokatlanul összegyűlt polgárságon látható; ezen in-
gerültség nőltén nőtt, s végtére annyira kitört, hogy ta-
nácskozásról szó sem lehetett; egyhanguan elhatározták, hogy
e' két nádori levél nyilvános téren égettessék meg; a' jegy-
ző kezeiből kiragadván azokat a' felbőszült sokaság a' térre
rohant velök s ott tüzet rakatott; hogy pedig ünnepelesen
menjen az auto da fé véghez, elhatározottak, hogy az az ősz-
szes nemzetőrség jelenlétében történjék. De mialatt a' nem-
zetőrség össze vala dobolandó s a' városháznál folytak a'
tanácskozások, a' polgárok közt Oszegovics Metell je-
lent meg, s élénk zsivíóval fogadtaték; hoszszasb beszédben
előadá azután, hogy a' bán megbízatából azon ohajtását jó ki-
fejezni, miszerint a' gyűlés álljon el a' megégetési demon-
strációtól, de a' nagy ingerültség közepett szavaira hajltani
nem voltak hajlandók, s az egész gyűlés a' bánhoz ment őt
ohajtásától elállásra birandó; de ismételvén ohajtását a' bán,
a' gyűlés nyilvánítá, hogy „csupán irántai szeretetből“ s
annak bizonyosságul, hogy „vakon kész neki untalan enge-
delmeskedni“ az elégetéstől eláll, minek folytában Vardian,
egy tüzes fiatal ember, ki első volt a' tüznél a' leveleket bele-

vetendő, azokat a' bánnak átadá. Midőn a' nádori levelek
megégetése a' bán ohajtására elmaradt, a' téren nyugtalan-
kodó tömeg mást vón elő; elhozta t. i. a' nádor képét s
„megégeté azt!“ E' gyűlésben elhatározottak, hogy ó felsé-
géhez fölirat intéztessek, e' fölirat a' szomszéd hatóságokkal
közöltessék, a' bánnak pedig eddigi rendelkezéséért közö-
net nyilváníttassék.

Délután 6 órakor ismét gyűlés tartott, melyben a' föl-
irat felolvastatott, kifejtetvén benne, hogy Zágrábban s egész
Horvátországban épen a' bán rendeletek következtében tö-
kéletes csend és bátorság uralkodik, így kir. biztosra ok és
szükség nincs, kéretik tehát ó fels., hogy biztosküldéstől áll-
jon el. E' föliratot a' polgárok közül választott futár fogja ó
fels. átnyújtani; ugyanazon futár oda utasítottak, hogy Zágrá-
b város részére 10000 fegyvert valamelyik kir. fegy-
vertárból kérjen, vagy bármely más uton, de haladéktalanul
szerezzen. —

Máj. 16-án megyei kisgyűlés Král első alispán elnök-
lete alatt szokatlanul összegyűlt tömeggel tartott; előbb a'
nádornak föntebb említett két levele olvastatott fel, de a' ta-
nácskozás fölöttük közgyűlésre halasztatott; aztán a' bán zsi-
víókkal fogadott köv. levele vétetett föl: „A' jelenkor rend-
kívüli körülményei, midőn függetlenségünk fenállása forog
fen, s hazánk bátorsága naponként jobban fenyegettetik,
mulhatlanná tessik, hogy minden anyagi és szellemi erő, mel-
lyet honunk bír, keljen föl s kész legyen hazánk bátorságát
védeni s jogaink és dícső szabadságunk minden megtámadá-
sát eltávolítani; meghagyom hát önöknek, hogy legott jelen
báni felhívásom vétele után azon szabadosakat, kik kerülete-
teikben vannak s azokat, kik hazánkért akár lovon akár gya-
log fegyvert fogni alkalmasok, irassák össze s ezen össze-
írást legfőlebb f. h. 21-keig hozzám küldjék be, szabados
csapataikat pedig ugy tartsák minden esetre készen, hogy
első felhívásomra oda, hova parancsolandom azokat, me-
hessenek; valamint arról is intézkedjenek, hogy a' nemzetör-
ség, vagy általános fölkelés, ha a' szükség kívánná, táborba
szállhasson, s erről valamint ezen őrséghez belajtsromzottak
számáról engem tudósítani el ne mulasztanak.“

Másik levél pedig oda utasítja a' megyét, hogy lősze-
rek-, élelmezés- és a' felállítandó sereg más szükségéiről is
gondoskodjék, mely bán rendeletek végrehajtására vá-
lasztvány bizatott meg.

A' hovát tartománygyűlés jun. 5-én kezdődik. — Máj.
15-én a' magyar miniszterek s nádor képei másodizben é-
gettettek meg; az auto da fé közben éljen-ekkel kísért macs-
kazene tartott. A. Z.

Beregől május 8-án. Egy a' belügyminisztertől me-
gyénk elnökéhez jöttrendelet következtében rendezték képví-
seletileg alakult közgyűlésünket, midőn a' csend és béke fön-
tartására kirendelt s önkéntesen alakult öt városink szép szá-
mu nemzetőrei hivatásuk teljesítése mellett, a' nép szabadsá-
gát a' nemzet függetlenségét biztosító 31. t. cz. fölolvastatott;
Szintay János követünk szellemus beszéde, melyben rend-
szeresen utóbbi törvényhozásunk híztorija adatot elő, tisz-
ta lelkeséggel fejtett ki s eszközele megnyugvást és békét. A'
történet után, a' képviselők központi állandó választvány a'
törvény nyomán megválasztott; a' megye 4 követü állásá-
hoz mérve 4 választó kerületre osztott, továbbá a' hozott
urbéri törv. üdvös és békés használs végett küldöttségi ma-
gyarázásokra bizatott, melyeknek fölveült tüzetelt ki; hogy a'
rendet józan fölvilágosítás nyomán eszközöljék, ez megzavar-
tatván, a' bírói törvényes ítéletés köre fönmaradjon. A' bir-
tokos, leendő nemzetörök összeírására nevezetett küldöttsé-
geknek Román Ferenc előadására meghagyatott, hogy a'
nemzet beléletét s külviszonyát szem előtt tartva, olyanok-
nak fegyvert ne adjanak, kik az orosz propaganda irányzataért
legkisebb ballépést tehetnének, de azért összeírandók. Me-
gyénk egy harmadrész orosz ajkú lakosa fegyvert nem kapand.
A' becsületes és vagyonos zsidókat beirjuk. A' pénzügyminisz-
ter rendeletét kevés ezüst s arany érczeinkre nézve lelkesé-
dással fogadtuk. Megyénk helyzete a' közlekedési minisztertil
a' gallicziai magas vámsökkentésre szinte üdvös rendelést
ohajtana. Olaszthonban levő honfiainkat visszaohajtjuk. Nem-
zetőrségünk oktatása gyakorlott vitézt kíván, különben czélt
nem érünk. Életünk még eddig csendes s' stb.

Esztergám május 17. A' város és megyei tisztvi-
selők éberségének, s az egyházi rend békére intő szavainak
köszönet, hogy városunk és illetőleg vármegyénk békében
vayon. Bajna helységben némely nemes és nemtelen
számszerint 5 egyed, a' nagysápi bíró és 4 nemzetört, kik
egy rakoncztalan bajnai embert falujokba megbüntetésül ki-
sérték, megtámadtak, itt többeket föllázítván, a' nevezett bíró
leteperték, eldöngették, 30 pftjától megfosztották, s ezután
a' bajnai bíró is erőszakkal bíróságáról letették, a' megyei
hatóság által elfogatván, rögtöni törvényszéken példásan 5
évnegyedre vasba, munkába; vagy 1 évre és 50 botra ítéltet-
tek. Ezen szigoru eljárás hírére a' zavargók szájokat tájták,

és hűnyászoknak. Andrassy Mihály első alispánur, ki pontosságáról isméretes, jelenleg is rézszen áll.—Körül tekintvén a környéken, tegnap szomszéd komárommegyei Udvarhelységben épületes ünnep tudomására jutottunk. Ugyanis: itt 15kén az őrsereg őrszeiratván, a szabadság és jogegyenlőség megvédésére a közemberek szívesen ajánlkoztak, s vagy 260an kerültek a lajstromba; 16kán pedig a község hálaünnepet és áldomást ült az új törvények áldásáért, hajnalban mozsarak durrogtak, s az őrsereg zene mellett körüljárt, 9 órára hitkülönbség nélkül a kath. szentegyházba sereglett a nép, s helybeli plebánus Majthényi Adolf a lelkes férfiú szót emelte a néphez, és a szeretet vallásához méltón, a törvényes szabadság és jogegyenlőséget, a haza és király iránti viszonyokat népszerűleg fejtegetvén, törvényes tartozásuk és békére lelkesedés lángnyelvén inté hveit, egyszersmind buzdítván őket, hogy midőn áldomásoznak, örvendjenek csak az urban, s miszerint az öröm közös legyen, ügykezzenek a napot azzal is emelni, hogy ma kiki tehetsége szerint az ügyefogyottal jól tenni sziveskedjék, mívégből, ugymond a derék hitszónok, hogy nektek kedves hveim példát egyszerű módot nyujtsak, mint kell egy kereszténynek a kesergőket is örömeinkben részesíteni, Isten panaszul ne vegye, a falu koldusait ezennel mai napra asztalomhoz szeretettel meghívom, s két nyomorult árva teljes öltözettel ellátok, örvendjenek ők is velünk örvendezőkkel.—Ezen talpra esett és kenetes szózat megtette hatását, a nép sohajai fölhangoztak a szentmise alatt, s midőn egy részt vigadnak, másrészt a törvényes kerékvágásban maradván, a járásbeli tisztviselőkből a legpéldásabbaknak is nevezetnek, pedig a helység nagy és vagonos!—Istenítzetelet után az őrsereg a plebánia előtt fölállott, s a fiatalság egy czélszerű népdalt zenge, melyben független kormányunk tagjait is élénken éltették, de jó lelkipásztorukat is, a nép ismeri jótévedt. Ezután Jankovics Lajos urat, ki kiskorától a nép embere volt, kapitányoknak választák. A föllobogozott helység közepén esti harangszóig vig tánczba vegyültek, jelen volt ez alkalommal Madarasy Mórész járásbeli főbíró is, derék tisztviselő, igazság és rendszerelő, ki a nép bizalmát bírja, s tapintatos bánásmódja miatt is szép eszköze a Komáromban lenlevő csendnek.—Lám, nemcsak városok, hanem falvak is lelkesen és példásan tudnak örülni és ünnepelni; s ha van néhány rendkeverő halálmadar az egyháziak közt, sokkal több azok száma, sőt mondhatni némi kivétellel a törvényes rendet, békét, testvériséget közösen tisztelik és hirdetik, mint a fentebbi diszes példa is mutat. Napfényre a zavargókkal de tisztelet az érdemnek. r.—l.

Hontból pünkösthő 16kán. A tegnap öszszegyült választványi gyűlés személyeskedésekkel volt teljes. A régi pártok új tábor képezték egymás ellenében. A megütközés köve Géczy Péternek főispánunkká kinevezetését tudató miniszteri rendelet felolvasatása után Ivánka azon indítványa volt, miszerint a tisztelt férfiú iránt a megye nevében levél által bizalom fejeztetvén ki, ugyan e levélben új főispánunk körünkbeni minél előbbi megjelenésre kéressék meg. Okolicsányi Antal minden ily szertartásos eljárást—mellynek ideje ugyis lejárt—mellőzteni kívánt. Pongrácz Lajos egyszerű meghívó-levelet indítványzott minden bizalom szavazás nélkül. Szilassy Gábor azon közvetítő javaslattal lépett fel: miszerint levél helyett főispánur kinevezetése fölötti érzelmink jegyzőkönyvben említessenek meg; mely azonban kielégítő pártoltatást szinte nem talált. Végre szavazat sürgöttetvén elnök alispán azon kérdést tüzé ki szavazásul: Ivánka indítványa fogadtatik el, vagy a jegyzőkönyvi megemlítés? Az eredmény az előbbinek elfogadására ütött ki. A személyeskedéseket részletesen előterjeszteni időpazarló kellemtelen munkának tartánám. Elég annyi, hogy a kaputósak régi pártállásukat teljességgel nem feledék. Más tárgya ez nap a gyűlésnek nem volt.—Ma a választványi belügyei fölötti tanácskozással foglalkozott. Folytatva pedig törvényszékeink tartatandak, melyek egyik nevezetes tárgya elfogott Rotarides és Králót igazgatók vallomásainak följegyzése leend. Pajor István.

Bars vármegye. A szabadság kivivott diadala öröm s tapssal töltte el meggyéket, sokaknál az eddigi terhek-től szabadulás élénkebb mozgalmat, nagyobb tevékenységet s áldást hozó, szemlátomást gyarapuló munkásságot idézett elő: s voltak vannak is ellenben, kik nem tudnak örvendeni, ha csak nem kötyagosak, természetes hogy ezek itthon elszegényüléseket siettetik.

Az előleges hirdetések által támasztott s táplált vára-kozásokat a törvény s annak magyarázata lehagoló ott, hol sok az irtvány, vagy épen semmi urbériség. Vannak helységek, melyekben az irtványokból való kilenczed-beszédnek erőszakkal ellentállni készeknek nyilatkoztak.

Május 1ső napjára hirdetett gyűlésünk valóságos népgyűlés volt, minden sürgött forgott, az alkotvány sáncaiba lépett polgártársaink észrevehető volt, hogy ők nyert sza-

badságuk érzetében, a történetek iránt élénk figyelemmel viseltettek.

Itt ott a nyugtalanság és békétlenség külső jelei is mutatkoznak, hallani hogy Csejkön és Garanszólósön a volt jobbagyok az erdőt maguknak szándékoznak megtartani, eltiltván fáizástól volt földes urokat, de vajjon kétségtelen igaz ez? nem tudjuk.

Nemzetőrsereg mindenféle alakul, gyakoroltatik s gyakorlatbani előmenetelének tanuságát adja. R—l.

Torna. Meg kell vallanom, kételkedés közt fogok tolat, egy békes megye állapotáról s az izgalmas új korban viseletéről tudósítani az olvasó közönséget; mert a másutt fölűnő, többnyire aggasztó s már ezért is érdekes jelenetekről értesítések sokkal inkább igénybe veszik e lapok hasábjait, hogysem egy, istennek hála! békes megye dolgait háttérbe szoritaniok ne kellene; de különösen az ország fővárosában széket ütött és épen alakulási mozgalomban levő kormány élet nyilatkozatai is elfoglalván a közügyelmet, az érdekelembb megyei életnek félre kell vonulnia, nehogy mindazáltal a közönség azt higye, miként a polgári nagy szabadság czéljafelé intézett újabb mozgalmak Tornában viszhangra nem találtak s hogy talán a nemzetátalakulási forradalmában, közönyös néző szerepet akarna játszani, szükségesnek láttam, néhány sorral a megyénkben martius közepe óta történeteket vázolni.

Tudva van, miként, mint minden megyében, úgy itt is két politikai párt létezett; erőre nézve a szabadelvű haladván meg a régi kormánypártot, minek legfőbb bizonyága, hogy az utasítások legszabaddalvőbb szellemben valának adva, kivévén sajtószertű magán viszonyainknál fogva az adó tárgyát, s ezen tulnyomóság mind végig megmaradt, csupán egyszerű ingattatván meg a választóíratit vitáknál, de egyedül a szabadelvű párt hanyagsága miatt. Ily hangulatban találta megyénket a nyugati Európaszerte általánossá vált mozgalom, s ámbár ismét sajtószertű körülményeink miatt, miszerint népes várost nélkülözvén, s központulási helyünk és alkalmunk is hiányozván, az általános lelkesedés kitörő demonstratióji elmaradtak; ne gondolja senki, mintha ezen rohanó átalakulási mozgalom ránk villányos hatással nem birtanak volna, mert azokban régen táplált, de ily hamar teljesülni nem reményelt vágyainkat látók megérve; s ha szinte a legelső hírek által meglepetve valánk, s kételkedésünkben nem tudva hirtelen irányt találni eszméinknek, mint a vadon fia a mennydörgés, úgy mi is e nagyszerű változatokban nyilatkozó isteni erő előtt megdöbbenve állunk mintegy lesújt: mindazáltal az örök igazság soha végkép el nem nyombató, s végtére mindig győzelmes erejében bízva, a kételkedés bizonytalanságából kibontakozva nyilván üdvözlők a nemzeti szabadság hajnalsugarait s hirdetőik annak világrendítő ígétit.—

Midőn pedig mart. 20án a helytartótanács azon hiráda-sa, mely a pesti föllépés következtében életbeléptetett sajtószabadságot hirdeté, s ennek következtében első alispánunk által pártszínezet nélküli tanácskozássra hivatánk meg; sőt midőn egy hét mulva már a független felelős miniszterium alakulása iránt ugyanazon kormányzékától szinte tudósítás érkezett, minden jobb keblt dagasztó örömmérmelmekek a lélek tüköre, a szemek szokatlan csillogásában is észre nem venni nem lehetett. Minthogy azonban ily szokatlan forrongás hatását a népre, kivált a nálunk számosabban lakó köznemes-ségre előre ellátni nem lehetett, a tanácskozással eredménye az lón, hogy a teendőkben előre megállapodván, a tavaszhoz 3ra kitűzött közgyűlésben az új események fölött minél kevesebb vitakozás legyen; hanem ezek eredete és czélja a jelen leendőnek népszerűleg magyaráztassék meg. Eljövén tehát a kitűzött közgyűlés, arra mind a nemesség, mind a nem nemesek közül, bár hiva nom valának, számosan jelentek meg; de a miniszterelnök által előleg megküldött tudva levő 2 t. javaslatot legnagyobb mérséklettel kihallgatták; melyeknek helységenkénti megmagyarázására négy rendbeli bizottvány küldetett ki, a közcsend és rend fölött örököndő választvány is kinevezetett; ennek azonban egész létezése alatt nem akadt foglalkozása, kivévén egy csekély esetet, mely szerint a törvényt magyarázó választványok egyike elnökétől az előfogat megtagadtatott, de ez is úgy világosult ki, hogy az nem az illető bíró ellenszegülése, hanem a kirendelt előfogatnak a miatti vonakodásából történt, mivel ugymond, a sor nem őrajta volt. Egyébiránt az említett választványok a kedélyeket az egész megyében megnyugtatóknak jelenték; a jobbagyság is csekély kivétellel, szolgálati tartozását vonakodás nélkül teljesíté, úgy, hogy e miatt Tornában vetetlen föld nem igen maradt.

Nem hallgathatom el, miként az eddig egymással elég élesen szemközt álló pártok, átlátván az egyesülés szükségét, kölcsönösen kibékültek, s mondhatni, legalább nyíltan többé két párt nem, hanem egy, és az is tisztán kormány-párt létezik; egyes idegenkedések, vagy a tegnap már személyes bántalomra is fajult gyűlölködés, melyről a kifejlődés után bővebben,—egy két személy közti dolog levén, és

sem egyik, sem másik volt pártnak, mint olyant fölroni nem lehet.

Jött azonban mégis az alkalom, melyben a volt pártokra még rá lehetett ismerni, t. i. a tavaszhoz 15ki kisgyűlés, mely a megyének választó kerületekre osztása s azok főhelyeinek kitűzése végett tartatott, de méginkább a törvény kihirdetése volt kitűzve, tavaszhoz 29ke, mely napon tartatott közgyűlésre már a nem nemes községek képviselői is megvalának hiva, akkor ugyanis az előbbi kisgyűlés jegyzőkönyve hiteles ittevén, az ebben megállapítva volt felső kerületi főhely Görgő helyébe Torna város tétetni indítványoztatott; mely fölötti vitatás közben e két kerület népszám szerinti kiegyenlítése is előhozatván,—ámbár elvileg ebben minden megegyezett, de az alkalmazásban eltérvén a nézetek, egyik rész egy, másik más rendbeli helységeket kívánt az alsó kerülethez a felsőből adatni; mely kérdés hosszas erőküddés után szavazatra bocsátatván, melyben a nem nemes képviselők is, mondhatni, értelmese részt vőnek,—az eredmény az lett, hogy a szabadelvű párt 151 szóval 35 ellenében győztes lón; mi által a főhely iránti kérdés is eldöntöttnek ismertetett.

Volt még a fölötti vita, hol tartassék a felségének születésnapjára hálaünnepélye, melyet a békes átalakulás alapja lerakásában megegyezéseért, hatóságilag tartatni rendelénk,—minthogy Tornavárosban ref. templom nincsen, végre is abban lett a megállapítás, hogy Görgő helységbe tétessék át, hol mindkét felekezet bir templomot, s így az tavaszhoz 30án mind két templom tornyának nemzeti lobogókkal ékesítése mellett legszebb renddel megis tartatott.—A megyeháza a nemzeti lobogó tavaszhoz 29én tüzett ki, nemzeti rózsákat pedig mart. 20tól kezdve viselünk.—Mi tehát zavartalan csendben volnánk, ha a hírlapok s magánhírekből hallott, naponként újabb s kivált a horvátországi események nem zavarnák örömeinket, bizunk azonban a horvátok esélyességében, hogy midőn a nélkülök kivivott szabadságot velők, nemzetiségök áldozatul kívánása nélkül megosztani kívánjuk; haszinte az illyr párt dühös rohama téllenségbe ejté is őket, bizonytalan jövőért a bizonyos jelent kockára nem teendik s a rájuk bizonyos veszélythozó elválás eszméjét visszautasítandják.

Tegnap ült öszsze az országgyűlési képviselők választása vezérlésére megbízott középponti választvány is, s kiküldé az öszszeír 3—3 tagból álló kisebb bizottványt, az öszszeírás kezdetét f. h. 29re tüzvén ki, s a kezdő helyeket is megállapítván.

A képviselő, vagy kormányzó választvány is kinevezetett mult apr. 29én, állván 102 tagbul, közöttük 42 községi képviselő; mely első ülését jövő hétfőn tartandja. r. l.

Egy ujvidéki magánlevélből máj. 14ról: Az illyreknek, miként a hírlapokból tudva van, egyházi és nemzeti ügyekben Karloviczra máj. 15kére congressusa van kihirdetve, de már máj. 13kán az ország minden vidékéről és Szerbiából is számos küldöttség érkezett Karloviczra, az előmunkálatok elkezdése végett. Az országos biztos, Csernovics, néhány nap óta itt van. Midőn ez valamennyi illyr követtség törvényellenes kívánatait visszautasítá, emezek közül több százan Karloviczban gyűltek öszsze e biztos nélkül, ki oda menni nem akart, s a törvényesen megengedett egyházi tanácskozássokról tilos politikázásokra mentek át nyilványítván, hogy az országos biztos elárulója nemzetének, s megégette utasítását, proclamatióját és a rögtönítelő bíróság kihirdetését, melyet itt eltörlesztettnek akarnak. A magyar kormányt vonakodtak elismerni, s vajdát választottak bizonyos Schuplikatz tábornok személyében, ki most az olasz hadseregnél van s kit onnan el akarnak hini, a karloviczi érseket pedig patriarchának nevezték ki. U.

Magánlevelek szerint a fölünk gózhajón Eszékre szállított olasz hadsereg az eszékiek által meggátoltatott a kiszállításban; s e szerint a talpalatnyi tért is, mellyen elleneiket szemlélhessék, s magát a tábor tájékozassa, fegyverrel kell megszerezniök.

A karloviczi ősz érsek pedig a háza előtt öszszegyült tömeghez tartott beszédet ráczul, egyik kezében főpásztori bot, másikban illyr kokárda fityegvén, s ígéretet tön, hogy az illyr szabadság kivívásában—ha kell—ő leend a tömegnek a csata terére vezetője.

Az illyr mozgalom nemzetellenes működéseit átcaptak már Zalamegye muraközi járásába is, hol többnyire horvát nyelvű lakosok vagynak. A zagrabi püspökmegyéhez tartozó lelkészek voltak a fő főigazgatók. A bán nem akar többet, mint e 17□ mértföld kiterjedésű tért Horvátországhoz kapcsolni, minthogy ez hajdan szinte Szlaviához tartozott(?) Hasonló intézkedéssel készült Somogy szigetvári része iránt is föllépni, de a derék somogyi nemzetőrök viszszeriaszták a hering alakú illyreket. Általában a nemzetőrségi ügy legjobb lábán áll a somogyi nép közt, mely a munkások újságát szorgalmasan olvassa, s javaslatait azonnal életbe lépteti.—

Bécsből érkezett hírek szerint felsőleges fejedelmünk még ez ideig oda nem érkezett vissza. Egyébiránt példás és szigoru rend a birodalmi fővárosban, a nemzetiség és polgárság csüggedetlenül teljesítik a rendre felügyelő kötelességeket. — Állítólag hadminiszterünk Mészáros Lázár is oda megérkezett már, 's e napokban szerencsénk leendő hozzá; mi sokkal örvendeztetőbb lenne, ha egyszersmind magával vezetné ama 8000 magyar fegyveres katonáinkat is, kik jelenleg Bécs falai közt tartózkodni kénytelenek. — A hadminiszter tegnap este — a falragaszok szerint — volt fővárosunkba megérkezendő.

KÜLFÖLD.

SPANYOLORSZÁG. Május 5-ig terjedő madridi lapok a spanyol állapotot a régi státusquóban lenni erősítik. A 'Heraldo' szerint a porosz király Izabella spanyol királynőt mint illyent elismerte, 's e tekintetből nem sokára Madridba követ által is képviseltetendi magát. Remény van, hogy ezen elismerés Ausztria részéről is nemsokára meg fog történni. — Montpensier herceg és nejeinek Andaluziában történt utazása közben minden városokban, hol keresztül mennek, a nép által entusiasmussal fogadtatnak. Ezen entusiasmus azonban az 'Espectador' szerint csupán a hivatalnokoknak tulajdonítandó, kikre ráparancsoltatott a kir. fenségeiket ugy fogadni. —

Több lapban említés van tőve az iránt, hogy némely miniszterek készülnék lemondási leveleiket benyújtani; mások szerint pedig az összes miniszterium — Narvaetz kivéve — lelép a kormányról. — A 'Gaceta'ban maj. 1-sőjéről egy rendelet olvasható, mely szerint 100 millió real értékű kincstári papír fog kibocsátatni, mely 6% fog jövedelmezni, 's ezen papirokat minden hatóság készpénz helyett leendő köteles elfogadni. — Az 'Espana' szerint Cataloniában a montemolinisták mindinkább gyarapodnak számban és erőben, kik munitiót, fegyvert és pénzt rendszeren Franciaországból kapnak. A tábor vezére El Estudiante Legrono és Burgos tartományokban már láttatá is magát.

FRANCZIAORSZÁG A május 10-kei nemzeti ülésben Woloski parlamenti tag a lengyel ügye hozta szönyegre. Felolvasá t. i. a poseni, krakói, 's gallicziai lengyel bizottságnak a francia nemzethez intézett felhívását, melyben e hős nép amaz elnyomott ország hajdani függetlenségének visszaállítására kéretik fel. E' felhívást lengyel küldöttség hozta Párisba, mely azt e' szónoknak adta át, hogy a háznak benyujtsa, 's pártfogásába ajánlja, egyszersmind kívánta: hogy a francia nemzet tenne lépéseket Németországban, miként azon iszonyu féltreértés a lengyel és németek között, mely jelenleg kegyetlenségig aljasul, szünnék meg, minthogy e' kölcsönös üldözés által ama hercegség nem sokára rideg pusztává fog alakitani. Határozna tehát a nemzeti gyűlés egy napot, mellyen e' tárgybán a kormányhoz interpellatio állapítatnék meg. Ugyane-

zen kívánatát jelenti be a' Aragón is Olaszországot illetőleg, Montalembert polgár pedig a' lengyel ügyet pártoló zulusában annyira ragadtatott, hogy azt azonnal ohajtá tárgyalatni, ha t. i. lehetséges leende. Mind e' két tárgybéli interpellatio Lamartine javaslatára május 16-kára halasztatott el. — A' lengyel ügyben Czartoryszki Adám herceg már azelőtt néhány nappal emlékirattal fordult a' respUBLICÁHOZ, mellyben Lengyelország visszaállításának ügyét annak 1772-ki határait ajánlja; a' lengyel emigránsok bizottságától pedig következő okiratot szolgáltatott: „hiteles forrásból tudjuk, miként az ausztriai császár a' muszka czárral szövetségre lépett lengyel tartományainak kölcsönös segély általi megtarthatására. Ezen szövetséghez a' berlini hatalmasság ideiglen nem csallakozik, 's határozott nyilatkozatát föltételező Németország érzelmeitől, 's a' francia nép viseletétől.“

A' május 11-kei ülésben a' bizottságok alakításának kérdése foglalkodtatá a' házat, t. i. minő bizottságok, 's hány taggal lennének nevezendők. A' tárgysorozat készítésével foglalkozó bizottság kinevezetett, tagjai többnyire az ezelőtti követkamra egyedeiből állitattak ki. A' kormány ki- osztá már a' tárczákat is következőkép: Bastide külügy; Recurt belügy; Duclerc pénzügyi, Ca z y tengerészeti, Carnot közoktatási, Tre lat közmunkai; Flocon földészeti; Bethmont cultus-miniszterek; Charras alstátustitkár ideiglenes hadminiszter; Jules Favre alstátustitkár a' külügyeknél.

Egy párizsi levelező az itt elsorolt miniszteri személyzetre characteristicát is írt, e' szerint Bastide, hajdan gazdag fakeskedő, a' juliusi forradalom előtt eladá kereskedését, 's a' már akkor megállapított Nationalhoz állott, mellyet nemcsak erszényével, de tollával is hathatósan gyámoltott. Később közte 's a' szerkesztőség közt a' vallási kérdések fölött véleményi elágzások jöven közebe, e' miatt a' Nationalt el- állott, 's egész erejével a' Reformhoz csallakozott, de mellynek socialisticus nézeteivel szinte nem egyezhetvén — alapítá az isméretes nemzeti Revue-t, mellyben minden kincsét politikai bölcseségének akadályozatlanul kifejté. A' lengyelügynek benső barátja, 's e' miatt északi szomszédink a' legjobb reményben lehetnek. Közösen tiszteltetik 's hivatta lenni mondatik ama tárczára, mellynek vezetésével megbízottat. Jules Favre ugyanazon tárczánál alstátustitkár, előbb a' belminiszteriumnál volt, ide most Bastide ellenőreül állított a' Reform által, ámbár a' belügynél meglehetősen támogathatá Recurt urat, ki a' természet nem igen ajándékozott meg szónoki tehetséggel. — Recurt ügyes orvos, a' jelöltek listájának készítésével ismerteté meg magát, 's érdeme az, hogy a' listából senkit se hagyott ki, ki valaha vagy most közremunkálója volt a' Nationalnak.

Flocon egykori szerkesztője a' Reformnak, maga se tudja, miként lett földészeti miniszter; mint nálunk Klauzál; Bethmont az egyetlen ember, ki a' volt miniszteri-

riumnál szakmájára született, 's meglehet épen ezért mozdított el attól, 's tételtelt cultus miniszterré. Declerc bir elméletifinancziseretekkel, ő irta a' Nationalfinanczügyczikkeit, egyébiránt barátságban áll Fould Achilles-sel, ki mint ügyes financier őt gyámoltja. Tre lat középítészeti miniszter politikailag áll a' Reform, és National közt, azaz negative mindkettő irányában; az utóbbit nem szereti mert nem eléggé revolutionárius, az elsőbbet kerüli socialisticus nézeteimiatt. Carras fiatal ember, a' Nationalhoz tartozik; Arago alatt ő vezeté a' hadügyet; most önállólag kezeli azt, egyébiránt tárczája Cavaignacnak van fentartva. Reynaud Pierre Leroux iskolájához esküdt: az aprili perben lett nevezetes, hol több vádlottat ügyesen védett stb.

A' külügyi miniszteriumtól máj. 11-én több megbízott egyed küldetett különös missióval a' bécsi, berlini, londoni, és madridi udvarokhoz; melly udvarok részéről a' francziaköz- társaság és diplomatiiahivatalos elismerése már nincs messze.

OLASZORSZÁG. Piacenzában május 10-ken fejeztetett be a' szavazási register; a' szavazatok legkisebb része a' tartománynak Lombardiához kapcsolását akarja; mintegy 300 voks, a' tartományt a' pápa hatalma alá kívánja adni, 's mintegy 37 ezer szó Károly Albertet ismeri Piacenza urának, és ezen határozattal 12 tagból álló küldöttség azonnal el is indult a' sardiniai király táborába. — Május 12-ken pedig a' lombardiai ideiglenes kormány bocsátott ki egy felhívást, mellyben szükségesnek mondja, hogy Lombardia Piemonttal egyesíttessék. — Parancsára Lombardiának minden nevezetesebb helyein szavazat szedő bizottságok állitvák fel, mellyek a' voksokat fogják beszélni: akarja e' a' nép e' csallakozást, vagy nem? Mindentagja a' tartománynak, ha 20 éves kort meghaladt, szavazó, a' szavazás máj. 29-én befogzártni. Károly Albert pártja nagyon dolgozik, hogy az eredmény igen e' dűljön, de hatalmas az ellenpárt is, melly a' háboru bevárása mellett izgat; 's hihetően győzni fog.

Károly Albert pártja Rómában is egyike a' nyugtalan- ságok intőzőjének. Nem akarják ezek a' csata kimenetét be- várni, minthogy az ügyetlen vezér még olly roppant erő- vel sem bir semmi nevezetést, vagy eldöntőt nyerni; sőt mit a' nép első hevében megszerzett, ő azt is lassúságával elveszti; e' miatt népszerűségét mindinkább veszti, 's mivel Ausztria is gyengébb, semhogy a' legkedvezőbb szerenese mellett is soká bírni a' tüzet, — nem szeretnék, ha a' dolog befejeztével az elnépszerűlt király fölöslegessíttessék. — Nápolyban folyvást tart a' katonaság szállítása Lombardiába. Az angol hatalmasság e' szállítás ellen ünne- pélyesen tiltakozott.

Nugent táborá Trevisót elfoglalá, meggyőzvé egy üt- közetben az előtte álló sokkal gyöngébb önkénteseket. Vi- cenzát megszállta, — 's most hadi működésének főczélja Ve- lenze. —

Dunavizitálás: Budán, május 19-én 5'3"9" az 0 fölött.

6lik szám.

Hirdetvény.

A' pénzügyi miniszterium rendelkezéséből köz- hírtételetik, hogy néhai b. Barkóczy László ur szé- kesfejérvári püspök tömegéhez tartozó éksze-

Hirdetvény.

A' nagy méltóságú magyar kir. kincstár részéről ezennel közhírtételetik: hogy a' hradeki kamarai uradalomban eddig házilag kezeltetett korcsmáltatási javadalmak, nevezetesen a' Hlbo- ki vagy is Podjaczkovi, a' hradeki raktárban léte- ző Mravniki, a' hradeki piaczon levő, végre a' Ki- rály-Lehottai és a' feketevági korcsmák husvá- gási joggal együtt folyó eszt. június 19-ken (ti- zenkilencedikén) a' hradeki főtiszt irodában jö- vő november 1-ső napjától számítandó öt eszt. 's így 1853. eszt. october utolsó napjáig bezárólag, nemkülönben a' Lykavai kamarai uradalomban a' Lubrechnai és Ószadni korcsmák husvágással együtt folyó eszt. június 26-án (huszanhatodikán)

rek arany 's ezüstneműek f. e. pesti medárdi or- szágos vásár alkalmával június 5-én (ötödikén) a' pesti kir. 30ad hivatal épületében árverés út- ján eladatandnak. 1-3

hasznalag folyó eszt. november 1-ső napjától szá- mitandó négy eszt. 's e' szerint 1852. eszt. octo- ber utolsó napjáig a' rosenbergi tisztartói lakban tartandó árverés útján a' leg többet ígérőknek haszonbérbe fognak adatni.

A' bérleni kívánók e' fennevezett helyen és napon a' szükséges bánatpénzzel ellátva megje- lenni hivatalosak. Az árverési föltételek a' hrade- ki uradalmi igazgatósági irodában megtekinthe- tők. A' zsidók ezen javadalmak haszonbérletéhez csupán azon változhatatlan föltétel mellett bo- csátatnak: hogy ha magokat az illető haszonbér- kezelésére nézve keresztyn fogadós, csapáros, mészáros, és szolgai személyzet tartására szoro- san lekötetelezzik. Kelt Budán. 1-3

† A' soroksári tűz melly olly számos lakházat és istállót emésztett el, ismét új tanú- ság arra, hogy a' házfődelet éghetetlenül készítsük, ha tűzvéstől biztosak lenni kívánunk; 's mivel a' leégett házakat úgy is újra kell építeni, most ideje, hogy a' tűzvést elháritó építésmód gyakorlat- ba hozassék! Aláírási iveim részvényes társaság-alakulásra köröztetvék, a' gyűjtő urak az embe- riség nevében kéretnek e' közhasznú vállalatot mentül több részvényes megszerzésével sikeresít- ni, hogy a' földény-gyors üto mű mindelelőbb munkába vétessék 's elkészíttessék, úgy aratás után mulván a' mezei munka, a' földény-ütés Soroksáron megkezdetvén, még az idén számos házat lehet- ne beföldni üreges földényeimmel.

Több részről tudósítatván, hogy a' martius 15-ki politikai változások megzavarták az aláírást, azért az a' aláírásk folytatását egész augusztus hó közepéig kértém kiterjesztetni, a' Medárdi most bekövetkező pesti vásárra pedig csupán az addig aláírt részvényes számáról becses tudósításukat adandó vásári alkalommal várom. Pesten Zöldfautca 275 sz. a. i. Ruttkay József m. ügy. akár a' Vá- czi utcán „levélhez“ címzett Sárkány ur kereskedésében, akár alulírtán Budán felhív-vizutca 121. sz. a. átadandó levélben méltóztassanak beküldeni, hogy ha csak 200 részvény lenne is addig aláírva a' széles magyar hazában, ugy az alapító társaság azon vásárok alakulván, a' földény-gyors üto mű megrendelhetnék.

Soroksár okulva a' jelen szerencsétlenségben, cserépre való jó agyaga levén határában, helyet ad bizonyly illy földényütésre, sőt remélhetni, hogy szárító-szinek, állások és egy cserépé- gető kemence előállítására is a' le nem égettek segítségével leendnek, csak hogy ez üdvös és biz- os építésmód önök valósíttassék. —

É R T E S Í T Ő.

Tisztelettel kérem minden ívtartó bíró és jegyző urakat méltóztassák szorgalmazni az aláírás a' közjó előmozdítására. Budán május hó 15-ken 1848. Vass Imre.

Hirdetvény.

Több felől nyilvánult aggodalmak meg- szüntetéséül mindenkinek tudtára adatik, hogy Pest városban a' esend és rend folyvást olly álla- potban van, miszerint a' közeledő Medárd napi országos vásárra a' vidéki kereskedők és vásá- rosok egész bátorsággal jöhetnek. Kelt sz. kir. Pest város 1848-ik évi május 19-én tartott tanács üléséből. Rottenbiller Leopold s. k. h. polgármester. Kacsokovic Lajos s. k. fő- jegyző. 1-3

Hirdetés. 40 pfrt jutalommal.

A' múlt pénteken Pestről Péczelig gr. Crouy elvesztette a' kocsijából börtáskába zárt puskáját; mellyért, ha azt a' megtaláló akár Péczelbe gr. Crouyhoz, akár Pestre Kronperger Antal nyelvtanárhoz (uri utca) Horváth házba) elhozza, 40 pfr jutalmat kap. Kelt Pest-n május 15-ken, 1848. 3-3

A' gőzösök in- dulásai Pestről.

1848dik évi május 1-jétől kezdve.

Pestről Bécsig naponként reggeli 6 óraker, kapcsolatban Győrrel.
 " Orsovára minden vasárnap reggeli 5 óraker, Galacz és Konstantiná- polylyali kapcsolatban az oláh részen, és majus 7 és 21-dikén Odessával.
 " " minden esütörtökön reggeli 5 óraker (minden 14 napokban egyesül Galacz és Konstantinápolylyal a' török részen.)
 " E' gőzösök megérkeznek Orsováról minden vasárnap reggeli 4 óraker, és minden esütörtökön délutáni órákban.
 " Tittelig minden kedden és pénteken reggeli 5 óraker, le és fölfelé
 " " Eszéken át; a' kedden induló gőzös Szegeddel kapcsolatban áll.
 " E' gőzösök minden vasárnap és szerdán délutáni órákban Tittelből megérkeznek.

Vontatóhajók indulásai.

Pestről Bécsbe minden hétfőn és esütörtökön elindulnak; és minden szerdán és szombaton megérkeznek.

" Orsovába minden kedden elindul, és minden szerdán megérkeznek.
 " Pesten; majus 1-jén 1848.

Az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság főügynöksége. 10-0